

Byordning för Senneby 1769

Inledning till uppkomsten av byordning¹

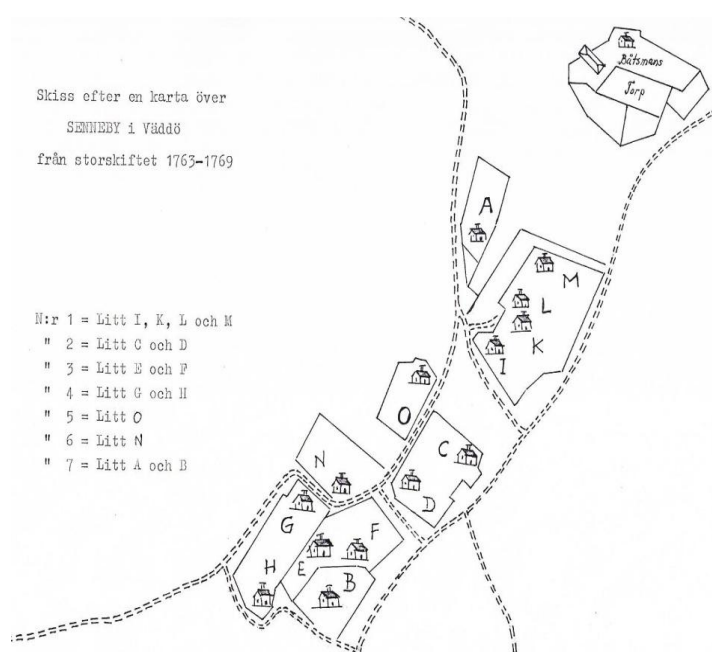
Under 1700-talet vidtogs från statsmakterna sida många åtgärder för att förändra förutsättningarna för det jordbruk och den boskapsskötsel som bedrevs i vårt land. Vid riksdagarna under 1730-talet och början av 1740 talet diskuterades s.k. byordningar som ett medel för jordbrukets förbättrande.

Som en följd av dessa diskussioner tillkom det kungliga brevet, daterat 20 februari 1742, till samtliga landshövdingar angående landskulturens upphjälpande och förbättrande. Till brevet hade fogats ett förslag till byordning, en s.k. (MBO) mönsterbyordning. Byordningen var ett av de medel som skulle skapa ändrade förutsättningar för jordbruket.

Övriga frågor som diskuterades vid riksdagarna var hemmansklyvning, husesynsordning, storskifte, tjänstejonsstadga, utdikning och ändringa av hållskjutsbestämmelserna.

Efter landshövdingarnas påtryckningar om de kommande byordningarna så begärde byalagen stadsfästelse om deras byordning men begärde samtidigt inte sällan s.k. vitesförbud för att gälla mot utbys folks åverkan inom bygränsen.

Karta över storskiftet 1763-1769²

¹ Text Sven Lundvall

² Kartan är tagen ur Sundelius material "Sammandrag över laga skiftet. Dokumentet finns på hemsidan under rubriken 1800- tal och tidigare.

sattes under förbod af 40 mkr Smts wijte, till des laga skipt åkommer; Men wid wid 3 D. Smts wijte blef förbudet hwad uti den 2 och 3 puncten af den ingifne skriften innehåller.

Byordning för Senneby 1769

ULA. Väddö och Häverö skeppslag Ala:13. 24 febr 1769.

Läto samtelige Jord- och delägarne i Sänneby, ingifwa en til TingsRätten stäld och underskrifwen skrift, som uplästes, och war så lydande:

S. T. Til Tings Rätten.

Inför Högedle Herr Häradshöfdingen och then WälLofl. Rätten, anhålla vi samtel. Åboer i Sänneby, att oss emellan må bewiljas en riktig By-Ordning, hwarefter en och hwar af oss, har sig therefter att rätta, och hwilken som then samma öfwerträder, eller sedermera häremot bryter, skall wara förfallen til thet wite och plickt, som WälLofl. TingsRätten, nu tackes utsätta.

[1] Enär en eller flere af Grannarne sår i giärdet, så skall thet stängas, och sedan wara fritt ifrån Fårens betande.

[2] Fåren skola då, den tiden, släppas i Måsshagen.

[3] Äfwen må ingen få leda eller kiöra kreaturen öfwer Sädesgiärdet, och at Grannarne må påläggas att uptaga sine nödige diken öfwer åker och äng.

[4] Jngen af Grannarne må hädanefter taga sig före, att tjudra hästar i Giärdet eller Stångfalls-Ängarne.

[5] Til Majj Månads slut, skola alla Giärdesgårdar wara stängde och i fullkomligt stånd satte.

[6] Jngen af Grannarne må gå i någon Stångfalls Äng at slå, om Sommaren, förr än Byamännen, två eller tre dagar förut, få rådgjöra och wiss dag thertil utsätta.

[7] Ej eller må bete i Stångfalls Ängarne skje, förr än Grannerne allesammans och enhälligt thertil samtycka.

[8] Jnga Boskapskreatur må til bete inläppas uti Wikar Ängen kallad, för Michaelis dag.

[9] Äfwen ock skall löf- brytandet under små löfskog i stångfalls-Ängarne, wid lika wite och plickt, wara förbudt.

Under afwaktan af ett gunsträttwist utslag framhärda wi etc. etc.

Gla Erik Mattsson, Johan Andersson, Anders Ersson, Anders Mattsson, 12m Erik Eriksson, u. Erik Mattsson, Olof Olofsson, Johan Olofsson, Anders Olofsson, Anders Jansson, Erik Andersson, Per Jansson, Erik Olofsson och Anders Andersson.

Alla åboer i Sänneby och Wäddö Sockn, samt särskilte Bomärken under hwarje här frammanföre antecknade namn.

Efter uppläsandet häraf: Resolwerades: att som the puncter, hwarom Sänneby boerne, som ofwanberördt är, sig förenat, finnes lända til ordnings bibehållande, emellan Grannerne ther i Byen; så pröfwade Skjepslags TingsRätten skiälligit, berörde förening, härigenom gilla och stadfästa; Hwarjemte, uppå theras begiäran, ett wite af fem daler Silfwermynt, utsattes, hwartil then, af ofwanbemälte delägare i Sänneby, skulle wara förfallen, som i någor måtto, emot hwad således, them emellan, öfwerenskommet är, sig förbryter.

Vitesförbud för Västerås 1729

ULA. Väddö och Häverö skeppslag Ala:8. 23 jan 1729.

Blefwo samtel. Skattejordäganderne i Västerås sinsemellan oense, at enär slottan om sommaren företages på deras byängar, holmen Wästerängen och Lillängen kallade, som uti wissa skiften hemmanen emellan äro fördelte, skall begynnelse der med giöras på en dag, hwarje äng för sig, på det derigenom må förekommas den skada, som den ena eller den andra eljest medelst trampande kan komma at ljda på sina ängztegar, hwilket de patogo sig at efterlefwa wid 3 D. Smts wjte. Och ther någon af dem skulle kiöra öfwer den andras teg innan han blifwer afslagen, kommer den at beläggas med plikt efter Lag.